

درس هفتم: آسیا در قرن نوزدهم، نبرد علیه استعمار

اروپائیان چگونه هند را تسخیر کردند؟

نخستین گروه استعمارگرانی که به خاک هند قدم گذاشتند پرتغالی ها و اسپانیایی ها بودند پس از آن انگلیس ها و فرانسویان که با تأسیس کمپانی هند شرقی وارد هند شدند. در جنگی که میان استعمارگران بر سر تصاحب هند روی داد انگلیسی ها پیروز شدند.

انگلستان چگونه سلطه ی خود را بر هندوستان کامل کرد؟

تصرف انگلستان بر هند با تزویر، تطمیع قتل و کشتار آنان بود.

مشکلات انگلستان در هندوستان:

۱- تنوع قومی، نژادی، زبانی و دینی ۲- وجود رقیبان سر سخت اروپایی

اهمیت هندوستان برای انگلستان:

۱- جمعیت فراوان ۲- منابع طبیعی و معدنی غنی ۳- کشاورزی پربرکت

اقدامات فرماندار کل در هندوستان (قلب مستعمرات انگلستان)

۱- بوجود آوردن نظام اداری گسترده

۲- ترویج زبان انگلیسی در هند

۳- فرستادن تعدادی از هندی ها به دانشگاههای انگلستان جهت تربیت بر اساس فرهنگ غربی

۴- تصرف نواحی اطراف هندوستان (کشور برمه در شرق، جدایی افغانستان در غرب هند از دولت قاجار ایران)

شورش بزرگ سپاهیان

مهم ترین وسیله ی قدرت انگلیس برای سرکوب شورش های داخلی و مقابله با تهدیدات نظامی خارجی به هند سپاهیان هندویی بودند که در استخدام دولت انگلستان در آمده بودند. حتی آنها بعنوان سرباز انگلیسی به کشورهای دیگر نیز فرستاده می شدند.

علت عصیان سپاهیان هند در اواسط قرن نوزدهم:

غارت هند و تحقیری که استعمارگران انگلیسی نسبت به هندوها داشتند. در این قیام بسیاری از انگلیسی ها کشته شدند.

دلایل موفقیت انگلیسی ها در سرکوب شورش:

۱- کمک مزدوران خائن محلی ۲- ایجاد دو دستگی میان مسلمانان

نتیجه قیام سپاهیان

۱- برچیده شدن بساط دولت گورکانیان هند

۲- منحل شدن کمپانی هند شرقی

۳- تأسیس وزارت خانه مخصوص برای اداره هند

۴- فرستادن شخصی بعنوان نایب السلطنه

۵- تغییر سیاست انگلستان در هند

۶- خودداری کردن از کارهای چون سخت گیری مذهبی، تحمیل قوانین جدید و تملک اراضی حکام محلی توسط

انگلستان

مسلمانان هند تلاش برای حفظ هویت دینی

قیام حیدر علی و تیپو سلطان از جمله نخستین تکاپوی مسلمانان علیه استعمار انگلستان بود. تأسیس مدرسه دیوبند از فعالیت های فرهنگی مسلمانان هند برای ایجاد ارتباط بین مسلمانان و جلوگیری از خودبیگانگی مسلمانان در قبال فرهنگ غربی بود.

تأسیس کنگره ملی هند

در سال ۱۸۸۵ میلادی گروهی از روشنفکران هند با استفاده از آزادی نسبی که برای فعالیت های قانونی وجود داشت به تأسیس کنگره ملی هند اقدام کردند. اهداف: این کنگره می کوشید با استفاده از امکانات موجود و قانونی و پرهیز از روش های خشونت آمیز راه هند را بسوی استقلال هموار نمایند.

درخواست های اولیه این کنگره:

- (۱) رسمیت یافتن زبان هندی در کنار زبان انگلیسی
- (۲) انتخاب شدن نیمی از اعضای مجلس مقننه
- (۳) مجاز بودن به اظهار نظر در مورد بودجه کشور

استعمارگران در چین چه کردند؟

علل ضعف کشور چین حکومت خاندان منچو بود. آغاز تماس چینی ها با استعمارگران اروپایی به قرن شانزدهم بر می گردد که حکومت چین به پرتغالی ها اجازه داد تا منحصرأ از بندر کانتون به تجارت پردازند. در قرن نوزدهم مهم ترین کشور اروپایی که با چین روابط تجاری داشت کشور انگلستان بود. جنگ تریاک اول

یکی از کالاهایی که انگلیسیها به چین وارد می کردند تریاک بود. دولت چین بخاطر افزایش مصرف تریاک و بالا رفتن شمار معتادان و نیز خروج مقدار زیادی پول از کشور فرمان ممنوعیت خرید و فروش تریاک را صادر کرد و برای این کار مقرراتی خاص وضع کرد. به همین دلیل در سال ۱۸۳۹ م نیروی دریای انگلستان به سواحل چین حمله کرد.

نتیجه جنگ اول تریاک:

- (۱) بندر هنگ گنگ به انگلیسیها واگذار شد.
  - (۲) پنج بندر دیگر نیز به تجارت خارجی ها اختصاص داده شد.
  - (۳) حق کاپیتولاسیون برقرار گردید.
  - (۴) چینی ها از حق استفاده تریاک برخوردار شدند.
- گسترده ترین شورش که علیه دولت چین بخاطر ضعف و فساد دولت چین صورت گرفت شورش تایپینگ (صلح بزرگ) بود.

دیگر استعمارگران کشور چین: فرانسه، آلمان، روسیه، آمریکا. ژاپن نیز از ۱۸۴۹ م حملات استعماری خود علیه چین را آغاز کرد و توانست فرمز (تایوان) و کره را از خاک چین جدا کند.

قیام باکسرها

در اعتراض به وضع چین قیام های متعددی صورت گرفت که قیام باکسرها (۱۹۰۰م) مهم ترین آنها بود. باکسرها با حمله به تأسیسات اروپایی بسیاری از اروپائیان و چینی های خائن را کشتند. این قیام با قوای مشترک دولت های اروپایی، ژاپن و آمریکا و همکاری حکومت چین سرکوب شد. ولی آزادی خواهان در سال ۱۹۱۱م توانستند با سرنگونی دولت چین در آن کشور رژیم جمهوری برقرار کنند. رهبر قیام استقلال طلبانه چین سون یات سن بود.

ژاپن به کشوری صنعتی و استعمارگر تبدیل می شود:

پرتغالی ها نخستین اروپائیان بودند که در قرن شانزدهم میلادی باب دادو ستد را با ژاپن آغاز کردند. فعالیت محدود بازرگانی که با تبلیغ مسیحیت همراه بود باعث تا ژاپنی ها نسبت به آنها بدبین شده پرتغالی ها را اخراج و مسیحیان ژاپنی را قتل عام کنند (۱۶۴۰م) از آن پس دوران انزوای ژاپن به مدت دو قرن آغاز شد. در قرن نوزدهم کشور آمریکا به ایجاد رابطه با ژاپن علاقه نشان داد و توانست با جلب رضایت حکومت شوگونی از دو بندر ژاپن استفاده کند. اما احساسات ضد خارجی ژاپنی ها باعث طغیان مردم شد که در آن تعدادی خارجی کشته شدند.

عصر درخشان تاریخ ژاپن دوران زمامداری چه کسی است؟

عصر میجی: (حکومت روشن)

امپراتوری موتسو هیتو آغاز دوران جدیدی از تاریخ ژاپن به حساب می آید. مجموعه تحولات و پیشرفت و ترقی ژاپن در عصر امپراتوری موتسو هیتو به عصر (انقلاب) میجی معروف شده است.

تحولات انقلاب میجی:

۱- اقتباس علوم و فنون جدید غربی (با حفظ سنن دینی و ملی)

۲- تأسیس مراکز تمدنی جدید

۳- استفاده از صنایع

۴- آموزش نیروهای متخصص

۵- تشکیل ارتش به شیوه جدید

استعمارگری ژاپن:

ژاپن تا پایان قرن نوزدهم به کشوری صنعتی تبدیل شده مانند کشورهای اروپایی به فکر استعمارگری افتاد. به این منظور در اواخر قرن نوزدهم به سرزمین کره حمله برد. سپس به فکر دست اندازی به چین افتاد. به همین دلیل با روسها درگیری شد ۱۹۰۴ م. در این جنگ انگلستان از ژاپن حمایت کرد و روسیه شکست خورد. پیروزی ژاپن (کشور کوچک آسیایی) بر روسیه (کشور قدرتمند اروپایی) باعث شگفتی جهانیان شد.